

Reactie CBL op Internetconsultatie Verkoopverbod tabak supermarkten

Leidschendam, 23 december 2022

Het aantal plaatsen waar tabaksproducten en aanverwante producten (zoals e-sigaretten) mogen worden verkocht, wordt teruggebracht. Daar heeft het kabinet voor gekozen. Eén van de manieren waarop de overheid dit wil aanpakken, is door te verbieden dat deze producten in de supermarkt mogen worden verkocht. Vanaf 1 juli 2024 mogen supermarkten (en verkooppunten die daar op lijken) deze producten niet meer verkopen. In de voorliggende regelgeving staat beschreven hoe dit verbod zal worden geregeld en waarom dit verbod wordt ingevoerd.

Supermarkten werken graag mee aan het uiteindelijke doel om tot een gezonder Nederland te komen door het aantal rokers verder te reduceren. Zij zetten zich graag in om aan de ambitie om in 2040 tot een rookvrije generatie te komen, te voldoen. Bijvoorbeeld door zeer actief mee te doen aan NIX18. Ook bieden veel supermarkten ondersteuning aan medewerkers die willen stoppen met roken. Supermarkten zijn tevens voorstander van het voornemen om het aantal plaatsen waar tabaksproducten mogen worden verkocht, te reduceren. Tabak zou dan enkel in tabaksspecialzaken, met strakke regulering, verkocht mogen worden.

Wij betreuren daarom de keuze voor het gepresenteerde tijdsplan waarbij supermarkten in 2024 stoppen, tankstations in 2030 en gemakswinkels in 2032. Dit tijdsplan draagt namelijk enkel bij aan een verplaatsing van tabaksverkoop waardoor de uiteindelijke impact van de maatregel minder wordt. Het CBL heeft daarnaast de volgende inhoudelijke vragen over de onderbouwing van het gekozen tijdsplan:

- Een belangrijk doel van het kabinet is om te voorkomen dat jongeren onder de achttien jaar gaan roken. Eén van de middelen om dit te bereiken, is een goede naleving van de leeftijdsgrens bij de verkoop van tabak. **Is het in dit kader niet vreemd om het verkoopkanaal met de hoogste naleving dicht te zetten, in plaats van het verkooppunt met de laagste naleving?** Supermarkten halen op dit moment een naleving van 80,8 procent, tankstations 49,8 procent en gemakswinkels halen 58,2 procent.
- Voormalig staatssecretaris Blokhuis heeft eerder aangegeven dat het kabinet ervoor heeft gekozen de verkoop van tabaks- en aanverwante producten te beperken tot verkoopkanalen waar doorgaans geen kinderen komen¹, om te voorkomen dat jongeren gaan roken. **Op welke wijze gaat het kabinet ervoor zorgen dat jongeren niet meer welkom zijn in tankstations en gemakswinkels, die overigens ook assortiment voeren gericht op jongeren, zolang zij nog tabak mogen verkopen?**
- Het kabinet geeft aan dat het verkoopverbod van tabak bij supermarkten voor ongeveer 130.000 minder rokers zorgt. Hierbij moeten enkele kanttekeningen worden geplaatst: zo valt in het meest recente SEO-onderzoek te lezen dat er slechts beperkt literatuur beschikbaar is en dat er “geen consistent bewijs voor effecten van het beperken van het aantal verkooppunten op het aantal rokers” is. En laat een onderzoek uit 2020 zien dat een verbod op de verkoop van tabak voor apotheken in California en Massachusetts geen significant effect op het aantal rokers had. Wel zouden er in andere literatuur aanwijzingen zijn voor een positieve relatie. Het effect zit volgens SEO vooral in een langere reistijd. In de gevallen waar supermarkten en tankstations en/of gemakswinkels op loopafstand van elkaar zitten, zou de huidige maatregel dus geen effect hebben op het verminderen van het aantal rokers. Op basis van de beperkte literatuur is door SEO alsnog een rekenmodel gemaakt en hieruit zou blijken dat er mogelijk 65.000 tot

¹ Tweede Kamer, vergaderjaar 2020–2021, 32 011, nr. 79

Bij het CBL zijn aangesloten:

Albert Heijn | Aldi | Bidfood | Boni Markten | Boon Food Group | Coop Supermarkten | Detailresult | Hoogvliet | Jan Linders | Jumbo Supermarkten | Lekkerland | Lidl Nederland | Makro Nederland | Nettorama | NS Stations Retail Bedrijf | PLUS Retail | Poiesz Supermarkten | Sligro | Spar | Vakcentrum | Groothandel in Levensmiddelen Van Tol | Vomar Voordeelmarkt |

130.000 rokers minder zijn door met tabaksverkoop in supermarkten te stoppen. Elke roker minder is er natuurlijk één, maar het is wel zaak cijfers op de juiste wijze te presenteren. **Daarnaast zouden we als CBL graag een duidelijkere onderbouwing van het gebruikte rekenmodel ontvangen, waarbij nadrukkelijk aandacht is voor het feit dat de huidige conceptwetgeving in veel gevallen niet zorgt voor een langere reistijd waardoor de effecten volgens SEO minder groot zijn.**

- Indien men bovenstaande cijfers gebruikt, zouden ook de cijfers voor andere verkoopkanalen moeten worden genoemd. **Indien een vermindering van circa 6400 verkooppunten (aantal supermarkten) in theorie zou leiden tot een reductie van 65.000 tot 130.000 rokers, dan zorgt een vermindering van circa 3600 verkooppunten (aantal tankstations en gemakswinkels) tot een reductie van 36.500 tot 73.000 rokers.**
- SEO heeft onderzocht wat de gevolgen van het tabaksverkoopverbod in supermarkten zullen zijn². Uit dit onderzoek blijkt dat het aandeel tabak in de omzet sterk verschilt naar omvang van de supermarkt. Voor kleine supermarkten gaat het om gemiddeld veertien procent, echter zijn er ook voorbeelden bekend van een veel hoger aandeel. Daarbij komt dat mogelijk niet alleen de omzet uit tabak wegvalt, maar ook omzet uit andere boodschappen. Kleine supermarkten met een hoog aandeel omzet uit tabak, die geen tabakswinkel op loopafstand hebben en geen levensvatbare tabakswinkel kunnen beginnen, moeten mogelijk gedwongen stoppen. Volgens SEO betekent het besluit van het kabinet mogelijk dat 500 supermarkten moeten stoppen. Toen het tijdspad in 2020 door voormalig staatssecretaris Blokhuis werd gepresenteerd, werd aangegeven dat het verschil in overgangperiode te maken had met de “grotere financiële afhankelijkheid van de verkoop van tabaks- en aanverwante producten”. Nu wordt in de voorliggende wetgeving echter aangegeven dat het belang van de volksgezondheid en het beschermen van jongeren tegen tabak zwaarder weegt dan het voortbestaan van een supermarktondernemer. **Graag ziet het CBL dat het ministerie aan de getroffen ondernemers uitlegt, waarom het voortbestaan van zijn/haar supermarkt ondergeschikt is aan de volksgezondheid, maar het voortbestaan van de collega-ondernemers met een tankstation of gemakswinkel wel belangrijk genoeg zijn om de volksgezondheid tijdelijk aan de kant te schuiven.**

Wat het CBL betreft zou het voorgenomen tijdspad moeten worden herzien om tot beleid te komen waardoor het aantal rokers daadwerkelijk daalt en de verkoop niet enkel wordt verplaatst. Daarnaast zou het volledige tijdspad direct wettelijk moeten worden vastgelegd. Tot slot onderschrijven wij graag de reactie van het Vakcentrum op deze consultatie als het gaat om een oplossing voor de supermarkten in kleine dorpen en kernen.

Over het CBL

Het Centraal Bureau Levensmiddelenhandel (CBL) behartigt de belangen van de supermarktbranche en foodservicebedrijven in Nederland. De levensmiddelenhandel draagt voor ruim tien procent bij aan het Bruto Nationaal Product. De branche biedt werkgelegenheid aan ruim 300.000 mensen en is daarmee één van de grootste werkgevers van Nederland. Dagelijks doen vier miljoen consumenten hun boodschappen in supermarkten die het CBL vertegenwoordigt.

² SEO Economisch onderzoek, Beperken tabaksverkoop tot tabaksspeciaalzaken, december 2021

Bij het CBL zijn aangesloten:

Albert Heijn | Aldi | Bidfood | Boni Markten | Boon Food Group | Coop Supermarkten | Detailresult | Hoogvliet | Jan Linders | Jumbo Supermarkten | Lekkerland | Lidl Nederland | Makro Nederland | Nettorama | NS Stations Retail Bedrijf | PLUS Retail | Poiesz Supermarkten | Sligro | Spar | Vakcentrum | Groothandel in Levensmiddelen Van Tol | Vomar Voordeelmarkt |